

COVID-19 PANDEMİSİ ÜZERİNDEN KÜRESEL İŞBİRLİĞİNİ YENİDEN DÜŞÜNMEK

Kaynağı, çıkış yeri ve çıkış tarihi hakkında hala çok sayıda soru işareti bulunan Covid-19 pandemisi, neden olduğu risk, tehlike ve her alandaki yıkıcı etkileriyle bir yılı aşkın süredir küresel düzeyde kriz olma halini devam ettirmektedir. Pandeminin başlangıcındaki panik ve korku, aşının bulunmasıyla birlikte nispeten azalmış görünse de aşının tedariki, dağıtımı ve adil paylaşımı ile ilgili sorunlar nedeniyle krizin uzunca bir süre daha devam edeceği tahmin edilmektedir. Zira ekonomik ve teknolojik olarak güçlü olan ülkelerin "kendi başının çaresine baktığı" diğer tarafta başta Afrika, Asya ve Güney Amerika'daki toplumlar olmak üzere dünya nüfusunun yaklaşık %10'unun açlık sınırı altında yaşadığı ve dolayısıyla kendi kaynaklarıyla aşı tedarik etmesinin mümkün olmadığı gerçeği dikkate alındığında bulaşın azalmasını ya da pandeminin kendiliğinden bitmesini düşünmek naiflik olacaktır. Bu noktada akıllara bazı sorular gelmektedir: bunlardan ilki, kamuoyunda sıkça tartışıldığı üzere Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ), pandeminin yönetimi ve denetimindeki yerinin ne olduğu; ikincisi, aşının adil paylaşımında "küresel işbirliğinin" neden gerçekleşemediği; sonucusu ve en önemlisi ise uluslararası ticaret engelleri ve ihalleri konusunda Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) gibi küresel örgütler ya da bizzatihi ülkeler aracılığıyla sergilenen işbirliği ya da uygulamaya sokulan yaptırımların, adeta bir insanlık krizine dönüşen Covid-19 pandemisinde neden işlemediğidir. Bu analiz, belirtilen bu sorular çerçevesinde Covid-19 pandemisinin neden olduğu krizde DSÖ'nün yeri dâhil olmak üzere küresel işbirliğinin durumunu tartışmayı amaçlamaktadır.

İçinde bulunduğumuz çağa ilişkin çok sayıda adlandırma ve karakteristik tanımlamalar yapılmıştır. Özellikle, 1990 sonrası dönemde sosyal bilimler literatüründe kullanılan "yeni dünya düzeni" ve "küreselleşme" bu tanımlamalardan en yaygın olanlarıdır. Farklı bakış açılarına göre çok sayıda tanımla bulunsa da en genel anlamıyla küreselleşme, karşılıklı bağımlılığın merkezde olduğu "siyasetten ekonomiyeye, spordan sanata, ticaretten kültüre, birey, topluluk, devlet ve uluslararası dünyaya gittikçe artan bir etkilenim süreci" olarak tanımlanmaktadır. Küreselleşme tartışmaları çerçevesinde, günümüz toplumları ve uluslararası sisteme ilişkin de ikinci modernite, postmodern, modern ötesi, bilgi toplumu ve risk toplumu gibi bir dizi kavramsallaştırmalar yapılmıştır. Bunlardan Ulrich Beck'in risk toplumu yaklaşımı, günümüzde modernitenin kesintisiz bir devamı olan yeni bir modernleşme yaşadığı temel savına dayanmaktadır. "Risk Toplumu: Başka Bir Moderniteye Doğru" (Risk Society: Towards a New Modernity) adlı çalışması ile risk toplumu hakkındaki düşüncelerini tartışmaya açan Beck, günümüzdeki riskleri ekolojik, politik, adaletsizlik, ekonomik, teknolojik ve bireyselleşme gibi kategorilerde sınıflandırmıştır. Bütün bu risklerin insanlığın üretimi olduğunu vurgulayan Beck, özellikle "Risk Çağında Ekolojik Politikalar" (Ecological Politics in an Age of Risk) adlı eserinde çağımızdaki yanlış politikalar ve uygulamalar neticesinde tıp ve gen teknolojilerindeki bilinçsiz uygulamaların ve çevresel sorunların neden olduğu riskler üzerinde durmaktadır. Sayılan risklerin arkasındaki temel

nedeni "örgütlenmiş sorumsuzluk" olarak nitelendirilen Beck, risklerin azaltılmasında devletler ve küresel düzeyde bir bilinçlenme, işbirliği ile denetleyici ve düzenleyici güçlü kuruluşlara ihtiyaç olduğu üzerinde durmaktadır. Küreselleşmenin olabildiğince hızlandığı günümüzde, kaynağının Çin olduğu bilinen Covid-19 pandemisi, "örgütlenmiş sorumsuzluğun" somut bir göstergesi olarak küresel düzeyde büyük bir krize neden olmuştur. 24 Şubat 2021 tarihi itibarıyla dünya genelinde kaydedilen koronavirüs vaka sayısı 113 milyona yaklaşmaktadır. İyileşen 88 milyon hastaya karşılık yaklaşık 2,5 milyon insan koronavirüsten hayatını kaybetmiştir. Aralık 2020 itibarıyla, Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Almanya, İngiltere, Rusya ve Çin'de üretilen aşılardan, ülkelere göre uygulama oranlarına baktığımız zaman İsrail, Birleşik Arap Emirlikleri, İngiltere, ABD, Avrupa Birliği (AB), Çin ve Rusya gibi ülkelerin ilk 10 arasına girdiği görülmektedir. Uygulama bazındaki veriler, nüfus ve vaka oranlarının az olduğu bazı istisnalar dışında Afrika, Asya ve Güney Amerika ülkelerindeki aşılama oranlarının oldukça düşük kaldığını göstermektedir. Aşının adil paylaşımını gösteren bu tablo, Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Antonio Guterres'in de tepkisine neden olmuştur. Guterres, yaptığı açıklamada "10 ülke, dünyadaki koronavirüs aşılarının %75'ini alırken 130 ülkeye bir doz aşı bile gitmedi" diyerek bu adaletsizliği tepkisini göstererek, yaşanan bu krizde aşıda adil kullanımı "küresel toplumun karşı karşıya kaldığı en büyük sınav" olduğunu ifade etti.

Kuzey-Güney dengesizliği ve eşitsizliğini tekrar hatırladığımız tam da bu noktada BM dâhil, DSÖ ve "demokrasi ve insan hakları ile özdeşleştirilen" ABD ve AB'nin milyonlarca insanın hayatını ilgilendiren bu adaletsizliğe neden sessiz ve tepkissiz kaldığı büyük bir soru işareti olarak karşımıza çıkmaktadır. Küreselleşme, bir yandan küresel örgütlerin rollerini artıran diğer taraftan bu örgütlerin kararlarının meşruluğunu ve bağlayıcılığını tekrar tartışmaya açmıştır. Her ne kadar küreselleşme, uluslararası örgütler ve devlet dışı diğer yapıların uluslararası ilişkilerdeki önemini artırmış olsa da, devletler hala hem iç politikalarında hem de egemenlik hakları ile ilgili dış meselelerde fiili olarak temel belirleyici aktör olma konularını devam ettirmektedirler. Uluslararası örgütler bağlamında, uluslararası hukukun meşruluğu ve bununla ilişkili olarak bağlayıcılığı konusunda farklı görüşler bulunsa da, Jack Goldsmith ve Eric Posner gibi uluslararası hukukçuların da savduğunu yaygın görüş, uluslararası hukukun zemininin yetersiz olduğu ve dolayısıyla meşruluğunda da tartışmalı olduğu yönündedir. Uluslararası hukukun meşruiyet sorunu, uluslararası örgütler çeşitli eleştiriler yöneltilmesine neden olmuştur. Uluslararası hukuktaki söz konusu meşruiyet sorunu, doğal olarak uluslararası örgütlerin işlev ve kararlarının bağlayıcılığına da yansımaktadır. Bu sorun, Covid-19 pandemisinin başlangıcından günümüze DSÖ'nün tutumu ve Çin başta olmak üzere devletlerle olan ilişkilerinde somut olarak görülmüştür.

"Bütün insanların mümkün olan en yüksek sağlık düzeyine ulaşmaları" hedefiyle 1948 yılında kurulan DSÖ'nün hali hazırda 194 üyesi ve 150

ülkede 7000 civarında personeli bulunmaktadır. Örgüt, tüzüğünde amacını, uluslararası düzeydeki sağlık çalışmalarının eşgüdümü ve koordinasyonunu sağlamak olarak açıklamıştır. Uluslararası sağlık meseleleri ile ilgili devletlere en üst düzeyde tavsiyede bulunabilse de DSÖ'nün kararlarının devletler nezdinde bağlayıcılığı bulunmamaktadır. DSÖ ekibinin pandemiye ilişkin doğru ve güvenilir verilere ulaşmak amacıyla Çin'le olan ilişkilerini dikkate aldığımızda Örgüt, devletler nezdinde eşgüdüm ve koordinasyonu sağlamakta da eksik kaldığı görüldü. Bu ve diğer bir kısım iddialar nedeniyle önceki ABD Başkanı Donald Trump, DSÖ'yu ağır bir dille eleştirerek, 29 Mayıs 2020 itibarıyla ABD'nin DSÖ ile ilişkisini sonlandırdığını duyurdu. ABD dışında, Fransa ve Japonya'dan da çeşitli gerekçelerle DSÖ'ye eleştiriler yapılmıştır. Lakin aşı çalışmalarının tamamlandığı bugünlerde gelişmiş ülkelerin, ön siparişle üretilen aşılardan büyük çoğunluğunu stoklu bir şekilde almış olmasına rağmen dünya toplumlarının "%75'ine yakınının" tek bir doz aşıya bile ulaşamaması olduğu gerçeğinin DSÖ Genel Sekreteri'nin kendisi tarafından sitemli bir şekilde açıklanmış olması, hem "küresel işbirliği"nin aldığı yarayı göstermesi açısından hem de "kralin çöklüğünün" bizzatihi kralın kendisi tarafından itiraf edilmiş olması açısından oldukça düşündürücüdür.

DSÖ Genel Sekreteri tarafından sarf edilen söz konusu itiraf, özellikle çevre ve sağlık konularında belleklerimizde kazınan "tek bir dünyamız var" mottosundaki ideali de yaralamıştır. Gelinekte DSÖ örneğinde görüldüğü gibi uluslararası kuruluşların, hukuki meşruiyet sorunlarının çok ötesinde daha ontolojik sorunlarının olduğu uluslararası toplum tarafından görüldü. Bu noktada, hegemonya üzerinden yeni bir tartışma başlatıp konuyu bağlamından uzaklaştırmadan, *dünyayı kasıp kavuran ve 2.5 milyondan fazla insanın ölümüne neden olan bu krizde verileri gözleyerek DSÖ'yu yanlış yönlendirmekle suçlanan ülke, Çin değil de sıradan bir ülke olsaydı, acaba BM'in, DSÖ'nün, AB'nin ve ABD'nin ve diğer devletlerin tepkisi nasıl olurdu?* sorusunu sorup, cevabını okuyucuya bırakmak yerinde olacaktır.

Özetle, "örgütlenmiş sorumsuzluğun" bir sonucu olduğunu söyleyebileceğimiz Covid-19 pandemisi, küresel işbirliği ve küresel yönetişimin bir tercih olmaktan çıktığı çağımız risk toplumunda uluslararası hukuk ve uluslararası örgütlerin varlık ve işlevlerini tartışmaya açmıştır. Küreselleşmenin kendisinin de sıkça tartışıldığı bu dönemde ulusal politikalarda köklü değişimler ve devletler arası ilişkilerde de önemli kırılmalar yaşanmıştır. Pandeminin başlangıcında bazı Avrupa ülkelerinde artan yabancı düşmanlığı, maske tedariki noktasında devletler arasında yaşanan "maske savaşları" ve bugünlerde de aşının paylaşımında görülen "herkesin kendi başının çaresine baktığı" işbirliğinden uzak bencil politikalar, bu kırılmaların en somut göstergeleridir. Covid-19 pandemisi, uluslararası hukuk ve küresel kuruluşların yeniden tartışılarak küreselleşmenin hızına uyumlu bir dönüşüme tabi tutulmasını zorunlu bir hale getirmiştir. Bunun yanında insanlığın kendisi tarafından üretilen risklere karşı bireyden, topluma, devlete ve uluslararası kuruluşlara uzanan çok geniş bir alanda bilinçlenmenin önemini göstermiştir.

Yazar Suat Beylur,

Avrasya Araştırma Enstitüsü, Kazakistan

Politika, Dış İlişkiler ve Güvenlik

- Türkmenistan Dışişleri Bakanı Raşid Meredov Türkiye'yi ziyaretinde Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile görüşti. Ziyaret sırasında Bakan Meredov mevkidaşı Mevlüt Çavuşoğlu ile de görüşerek 2021-2022 iş birliği programını imzaladı. Taraflar, iki ülke arasındaki siyasi, ekonomik ve kültürel iş birliğinin güçlendirilmesi konusunda mutabık kaldılar. Ayrıca, iki ülke bölgesel ve çok taraflı ilişkilerde de koordinasyon zeminini güçlendirecekler (Kabar.kg, 24.02.2021).
- Ukrayna Cumhurbaşkanı Volodimir Zelensky, Ukrayna'nın, Bağımsız Devletler Topluluğu kapsamında imzalanan uluslararası anlaşmalardan çekilmesine yönelik bir kararını imzaladı. Ukrayna, özellikle Sivül Havaçılık Anlaşması'ndan ve Hava Sahasının Kullanımına İlişkin Anlaşma'dan çekilecektir. Cumhurbaşkanı Zelensky, Dışişleri Bakanlığı'na, Ukrayna'nın yukarıda belirtilen anlaşmalardan çekildiği yönündeki kararını Havaçılık ve Hava Sahasının Kullanımı Konseyi'ne bildirme görevini verdi (President.gov.ua, 23.02.2021).
- Kırgızistan Dışişleri Bakanı Ruslan Kazakbayev, Rus mevkidaşı Sergey Lavrov ile bir toplantı gerçekleştirdi. Taraflar, Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sadır Japarov'un Rusya'ya gerçekleştirmiş olduğu ziyaretin verimli sonuçlarını değerlendirdiler. Ayrıca taraflar, siyasi ve ekonomik iş birliğini güçlendirmeyi teyit ederek, Avrasya entegrasyonu ve bölgeler arası etkileşimin geliştirilmesinin önemi üzerinde durdular. Toplantının sonucunda bakanlar, uluslararası bilgi güvenliğinin sağlanması alanında iş birliği anlaşmasını imzaladılar (Kabar.kg, 25.02.2021).
- Rusya Başbakan Yardımcısı Aleksey Overçuk, yaptığı açıklamada Dağlık Karabağ konusunda Ermenistan, Azerbaycan ve Rusya'nın Başbakan Yardımcılarından oluşan üçlü bir çalışma grubunun 1 Mart'ta çevrimiçi bir toplantıda bir araya geleceğini duyurdu. Söz konusu toplantıda ulaştırma ve ekonomik ilişkiler alanlarındaki anlaşmalar görüşülerek, özellikle bölgesel denetim bağlamında güvenlik, sınır, gümrük, sıhhiye, veterinerlik ve bitki sağlığı standartlarının da dahil olduğu konulara önem verilecek (Tass, 28.02.2021).
- Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Moldova'nın Özerk Gagavuzya Bölgesi Valisi İrina Vlah'ı Ankara'da kabul etti. İkili iş birliği imkanlarını değerlendiren İrina Vlah, Gagavuzya'da bir endüstri okulu inşaatı projesini değerlendireceklerini ifade etti. Söz konusu okulun hem mühendislerin eğitimine hem de bölge sanayiinin gelişimine katkı sağlama beklenmektedir. Bakan Çavuşoğlu, Ankara'nın Gagavuzya'yı her alanda desteklemeye devam edeceğini ifade etti (Aa.com.tr, 22.02.2021).
- Tacikistan Cumhurbaşkanı Emomali Rahmon, üst düzey bir İran heyetine başkanlık eden İran İçişleri Bakanı Abdolreza Rahmani Fazl'ı kabul etti. Tarafların ikili iş birliği çerçevesinde çeşitli konuları ele alarak, COVID-19 salgınıyla mücadelede atılan uygulamalı adımlar hakkında görüş alışverişinde bulunduğu bildirildi. Tacik Cumhurbaşkanı, iki ülke arasında imzalanan kapsamlı iş birliği belgelerinin uygulanması gereğini vurguladı (Asiaplustj.info, 24.02.2021).

Ekonomi, Finans ve Enerji

- Kazakistan Hükümeti ve Kazak Parlamentosu'nun alt kanadı Meclis, asgari ücretin artırılması olanağını görüştü. Asgari ücretli maaşları iki sene önce 68 dolardan 102 dolara çıkarılarak, önemli bir artış sağlanmıştı. Maaşların yükseltilmesinin hükümete maliyeti 626.5 milyon dolar olacaktır. Kazakistan Başbakanı Askar Mamin, en düşük emekli maaşının da asgari ücretin %54'ünden %70'ine çıkarılmasına yönelik planlamalarının olduğunu bildirdi (Qazaq TV, 24.02.2021).
- Türk Konseyi üyesi devletler ile gözlemci statüsündeki devletlerin enerji bakanları, ülkelerinin enerji alanındaki olanaklarını tanıttıkları ilk çevrimiçi toplantıyı gerçekleştirdiler. Bakanlar, enerji sektöründeki reformlarını, en iyi uygulamaları, gelişmiş enerji teknolojilerini ve yatırım projelerini ele aldılar. Müzakere edilen konuların listesi, ortak enerji projelerinin uygulanması, yenilenebilir enerjinin geliştirilmesi ve yeşil enerji bölgelerinin oluşturulmasını içermektedir. Enerji iş birliği, Türk Konseyi 2025 Stratejisi'nin ve Konsey'in 2040 Vizyonu'nun önemli bir parçasını oluşturmaktadır (Turkkon.org, 24.02.2021).
- Rusya Sayıştay Başkanlığı'nın açıklamasında, ülkenin kamu borcununun 2020'de %39.9 arttığı ve nominal büyümenin 73 milyar dolar olduğu bildirildi. Toplam borç miktarı 257 milyar dolar ile Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın (GSYİH) %17.8'ine denk gelmektedir. 2019'da ülkenin borç tutarı %7.8'lik mütevazi bir artışla GSYİH'nin %12.3'üne denk gelmiştir. Rusya, borcun büyük bir kısmını iç pazardan temin etmiştir. Bu durumda yurtdışı borçlanma 62.4 milyar dolar olurken dış borçlanma 1.9 milyar dolara çıkmıştır (Tass, 24.02.2021).
- Ticaret alanındaki bilginin önemi nedeniyle Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Uluslararası Ticaret Merkezi ile birlikte Kırgızistan'da Orta Asya Ticaret Bilgi Portalı'na hayata geçirdi. Portal, ücretsiz çevrimiçi veriler sağlayarak Orta Asya'daki ticareti artırmayı amaçlamaktadır. Program, özellikle temel ticaret gereksinimleri, istatistikler, tarifeler ve iş bağlantıları oluşturma başlıklarını kapsamaktadır. Portalın, Orta Asya ve Avrupa Birliği arasındaki ticari entegrasyonu artırması beklenmektedir (24.kg, 27.02.2021).
- 1 Ocak 2021 itibarıyla Özbekistan'dın dış borcu 21.1 milyar dolara ulaşarak, GSYİH'nin %36.5'ine denk geldi. Özbek Hükümeti, 15.1 milyar dolarlık kredi çekerken, devlet garantili krediler 6 milyar dolar oldu. Hükümet bu fonları tarım ve sanayi projelerini finanse etmek için kullanırken, 2.6 milyar dolar ise enerji projelerine aktarıldı. Ülke, Asya Kalkınma Bankası'ndan 5 milyar dolar, Dünya Bankası'ndan 3.7 milyar dolar ve Çin Eximbank'tan 2 milyar dolar borç almıştır (UzReport, 27.02.2021).
- Azerbaycan Enerji Bakanı Parviz Şahbazov, ülkesinin 1995-2020 yılları arasında Türk Konseyi üyesi devletlerin ekonomilerine 18.3 milyar dolar yatırım yaptığını bildirdi. Azerbaycan, bildirilen dönem içinde bu ülkelerden 13 milyar dolarlık yatırım çekti. Yatırımların yanı sıra ülkeler arasındaki ticari işbirliği de derinleşmektedir. Azerbaycan'ın, Türk devletleri ortaklarıyla ticaret cirosu, 2009'a göre 3.5 kat artarak 2020 yılında 4.4 milyar dolar olarak gerçekleşti. Türk devletleriyle olan ticaret, Azerbaycan'ın dış ticaretinin yaklaşık %18'ini oluşturmaktadır (MENAFN, 25.02.2021).

Toplum ve Kültür

- Türkiye Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi (SAM) ve Uluslararası Türk Akademisi, "Bağımsızlıkların 30. Yılında Türk Cumhuriyetleri: Eğitim ve Bilim Alanındaki Fırsatlar ve Zorluklar; Dünü, Bugünü ve Yarını" başlıklı çevrimiçi bir konferans düzenledi. Etkinliğe, Türk devletlerinden uluslararası örgütlerin başkanları, başkanları ve diplomatlar katıldı. Katılımcılar, 30 yıllık bağımsızlık döneminde elde edilen başarıları ilişkin düşüncelerini paylaşarak, Türk devletleri arasındaki gelecekteki iş birliği olanaklarını görüştüler (Turkkon.org, 24.02.2021).
- Ankara'nın Altındağ ilçesinde efsanevi Tonyukuk yazıtlarının bir örneğinin açılış törenine Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Şentop, Dışişleri Bakan Yardımcısı Yavuz Selim Kıran, Ankara Valisi Vasip Şahin ve çeşitli ülkelerden büyükelçiler katıldı. 1.300 yıllık orijinal Türk yazıtları, bugünkü Moğolistan'da yer almakta olup, Göktürk dönemine ait tarihi olaylara ilişkin bilgiler vermektedir. Türkiye'nin önerisi üzerine Tonyukuk Anıtı'nın yapımının 1.300. yıldönümü, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün (UNESCO) 2020-2021 Anma ve Kutlama Yıldönümleri Öneri Listesi'ne eklendi (Dailysabah.com, 22.02.2021).
- Moğolistan, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı'ndan (TİKA) 2000 aileye yönelik hazırlanan gıda kolisi ve hijyen ürünleri teslim aldı. Bağış, Moğolistan'ın farklı bölgelerindeki düşük gelirli ailelere yardım etmek ve COVID-19'a karşı mücadeleyi desteklemek amacıyla yapıldı. Törene, Moğolistan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan Yardımcısı Zülfiyar Sarkit ve TİKA'nın Ulam Batur'daki Koordinatörü Emrah Ustaömer katıldı (Reliefweb.int, 22.02.2021).
- Birleşmiş Milletler Dünya Gıda Programı (BMDGP), Rusya Federasyonu hükümetinin mali desteğiyle Tacikistan'a bir gıda yardım programı başlattı. Yardım 1.200 ton buğday unu ve 50 ton bitkisel yağdan oluşmaktadır. BMDGP Okul Beslenme Programı'nın bir parçası olan gıda yardımı, Tacikistan'ın 52 kırsal ilçesi ve kasabasındaki 2.000 okulda 600.000'den fazla ilköğrencisine ulaşmaktadır (Asiaplustj.info, 22.02.2021).
- Özbekistan Tarım Bakanı Jamşid Kodjaev ve Alman Uluslararası İşbirliği Derneği (UID) arasında "Aral Denizi Bölgesinde Çevreye Yönelik Bölgesel Kalkınma" projesinin uygulanmasına ilişkin bir anlaşma imzalandı. Proje, Aral Denizi bölgesinin sınıraşan sularında sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada Özbek ve Kazak hükümetlerini desteklemeyi amaçlamaktadır. Projenin bütçesi 8 milyon avro olup proje, dört yıllık bir süre içinde uygulanacaktır (Uzdaily.uz, 26.02.2021).
- Türkistan, kentin uluslararası statüsünün yükselmesine katkı sağlayacak olan Dünya Mirası Şehirler Örgütü'ne (DMSÖ) katıldı. Türkistan, UNESCO himayesinde 2 Nisan 2021'de beşinci Uluslararası Avrasya Dünya Mirası Şehirleri Konferansı'na da ev sahipliği yapacaktır. DMSÖ, tarihi şehirlerin yönetimi, korunması ve iyileştirilmesine adanmış farklı etkinlikler düzenlemektedir. DMSÖ programı ve projeleri, dünya mirasının sürdürülmesini, tanıtılmasını ve geliştirilmesini teşvik etmekte ve desteklemektedir (Astanatimes.com, 26.02.2021).